

6408

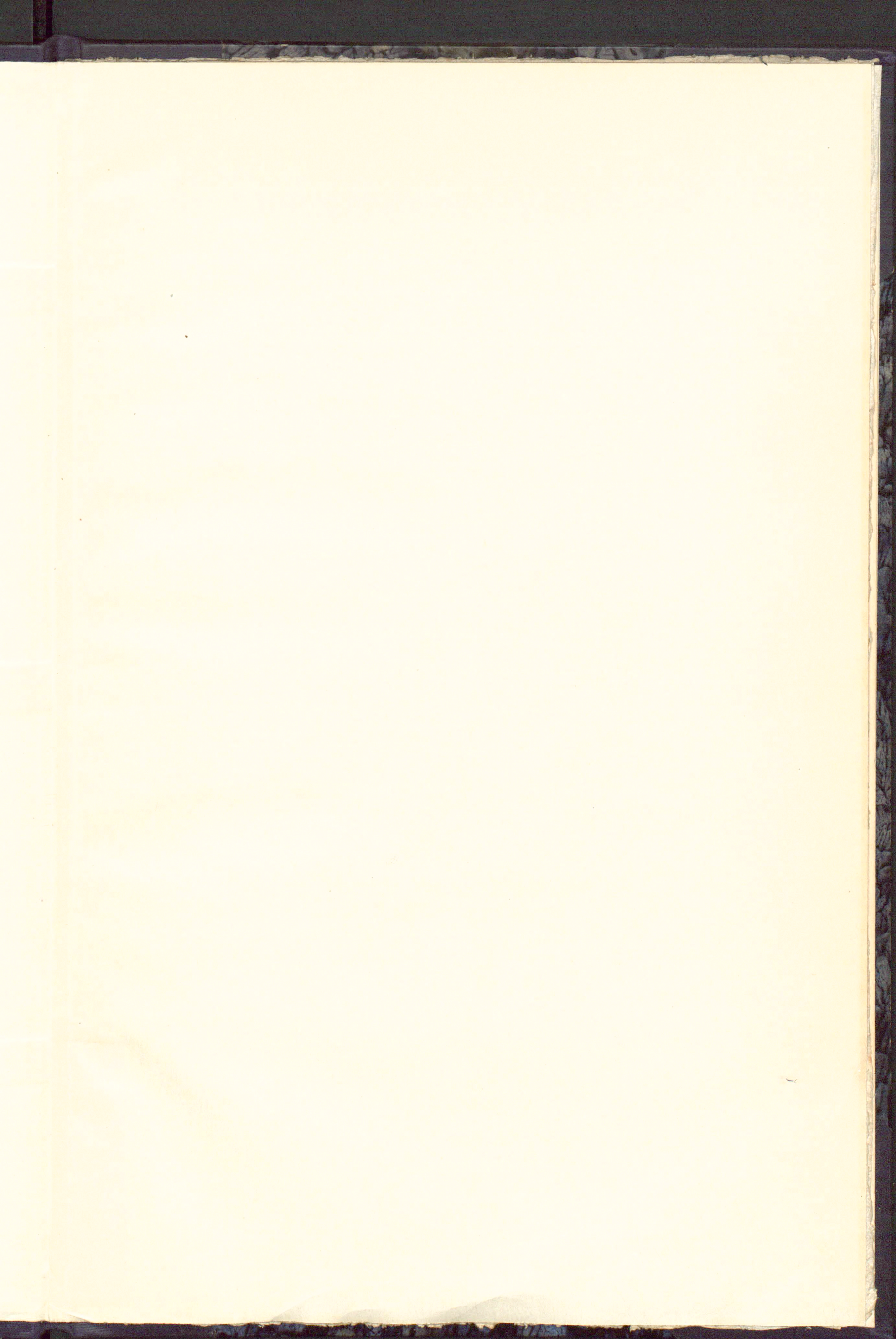
II

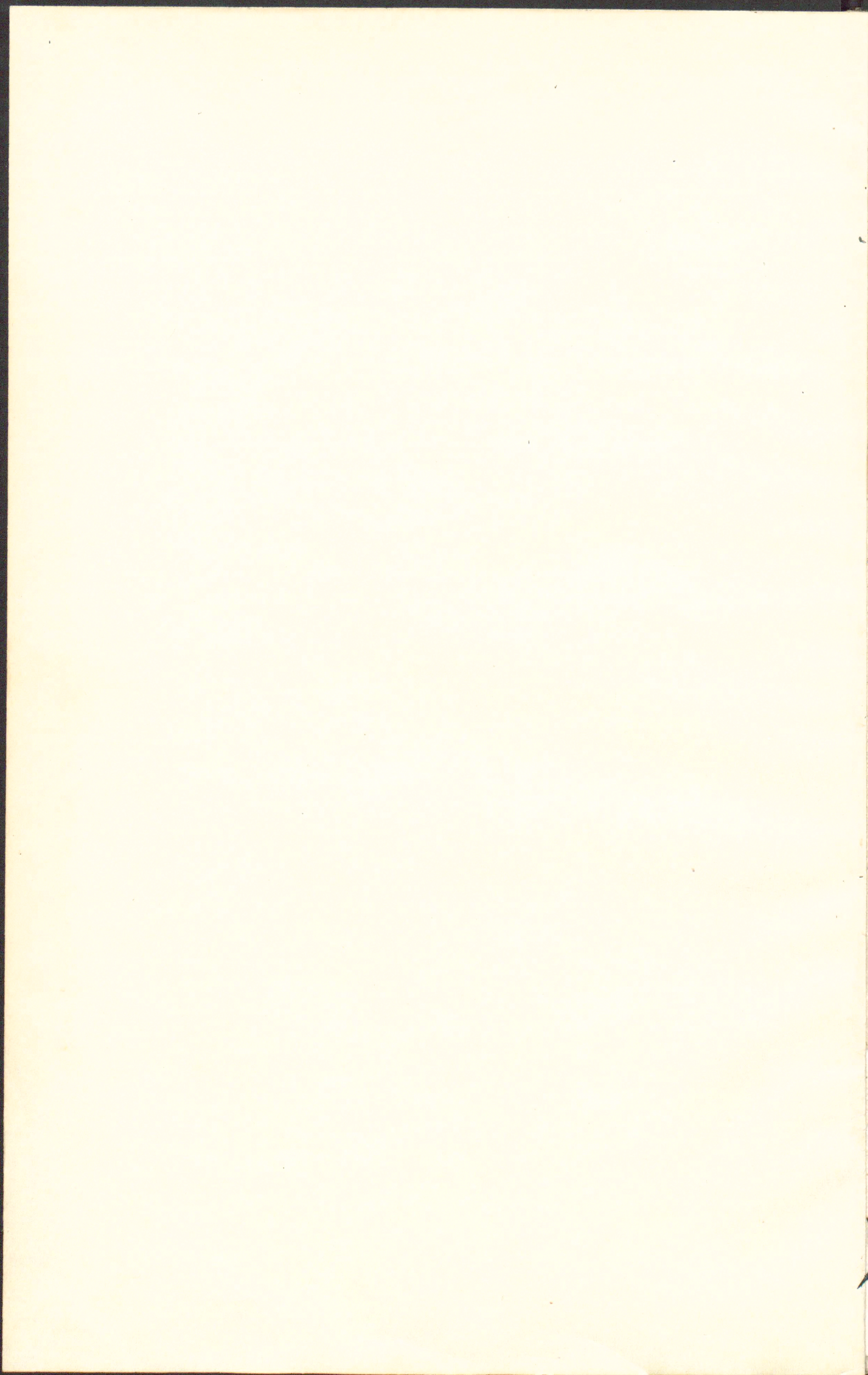

Dar N.N. 1933.

Gpr. J- Wyżgi 1933.

N. Inr. 6408

Mowa do Uczniów
miana przy raczecie lekcyi Chirurgii i
Sztuki Pistońskiej

Przez s. p. Rębatę Czerwiakowskiego
Professora Wszechnicy Jagiellońskiej.

Kiedy mnie mili Uczniowie, widzicie dnia dzisiejszego zasiadającego znornie tę Katedrę, od kilku lat przez następę moję sprawowaną, i kiedy razem patrzycie na tę siedzącą głowę na całej postaci nauczyciela waszego, osnajmująca siłę prawie nieudolność, nie tak łatwą jak długimi pracami wyczerpanych, nie tworząc się bynajmniej zaprędkiem przeucydowaniem, małego i nieodporiającego wilności waszej pożytku. Jak bowiem w młodym wieku, krecność i zwrotność, wynagradza, w potrzebie, niedostatek siły ciała, tak w sędziwym, wprawna, doświadczenie, gorliwość bez zapachu, dodaje umyślności, droczności, i oszukuje, sama, i tak powiem, naturę, wydzierając, gwałtem, sprężynki ciała, mienany, że być grusiem. — Da to Bóg, i prace moje, które na nowo, i z woli Najwyższego Boga, i z szczerego upragnienia, stania się jeszcze

przez nie uszytychym i nam i Spółceznosci przedwiebore;
usprawiedliwia i sprawdza na mnie samym to co dopiero
w ogólnym porównaniu przytoczył. — Da to Bóg! i je-
szcze oczy moje, w pomiedzy Was widzieć będą, tak jak wprzó-
widziały z prawdziwą rozkoszą skarownych, uczynów miłych,
jakimże publicznie posiadających Katedry, Drugich i ciępię-
go ostrożnościwa dobru, i szkoły tej stare, już to przykładna
ludzkością, chwałobną pobożnością i gotowości na usługi wszystkich
błędnych, już to umiętności i z chwałą zprawiedliwie pastersko-
na, praktykowaną sztuką, pomarzających niustannie!

Ale, kiedy o sobie tak podklebne, i o was mili uczniowie,
tak przyjemne powozam się tworzyć nadzieję, nie powin-
nem pociągać kaskady, na ważności celu, do którego bieg roz-
porządzić przedsięwzięcie, a nasem na trudną obserwację
nie matemi prawadami gwieździej melody. Która nam każde-
picieć onego dać wypada. — Celem naszym jest mianowicie
Chirurgia: — patrzcież jakie go starają powaby, jakie naszy-
ty: a dla porównania się na nim ile być może najlepiej,
wzięci i młoda przed oczy obacz, który nam tu stąbnym pre-
stolem wyprze.

Stawie się wreszcie, cenna na jakiej niezmierniej, ziemi prze-
strzeni: Oto z jednej strony wybrana przez ogniarzów

2
ciężce, całowiciwieństwa drżąca i potrożona, właśnie jak przy
pogrzebie Jui-danckiego obraźka Tyrana, stawa zgromadzoną
razem przed waszemi oczyma: a drugiej, okrutny przypadek,
ustrojony i naszrożony tysiącami narzędziami udzielenia i
śmierci, chętnie, wybranym nie sączliwym swoim ofiarom, rozda-
je kaliczka. — Patrząc teraz, jako w tym zgromadzonym z
całego ziemie tłumie, obłąki, medry i boleści, jedni wola za sobą
pogrzebstwa, w trząski nagle i nagie kaci! drudzy wydzierają
się z nicości przez rordarte boki, wyrychają w siebie nakład po-
wrożeni rekami, trzewie! tamci, puszcza darownie prze-
skazywać jako na wyłot wygnąć z siebie złość! owi
rozszarpaniemie rozlaniem w sztuki ciała proszą ulgi przy-
noszą, przerazającemi powietrze napelniając je krzaniem!

Wimysł wyłamane gwaltownie, aż do siedliska Duszy ra-
pony, potokami krwi płynące, stoją obnorem dla niej do
opuśzczenia trionfationej swojej, nie tak, rzekłobyś! —
Słyszycie głosy tych niedziarion, które wśród okrutnych
cierpień swoich do was ranożą? Wzruszajcie się, jednostajnie
zobaczcie w was przyspieszenia śmierci, wzruszajcie się
o straconie, dokonujcie ich ich nadto swolna mizer-
ni, wzruszajcie, jako jednej tawki, jako jednego Duraumi
Tosiędzia, wrzynać Dobroczynnego ko rąko naszym do-
boju! —

Leżę, odwrócić miłe, uśmiech się wam na moment
od tego krwiojłacu, od tego bolesnego widowiska, które na-
daranie, wódziera serca, wam. — Nie umiemy tam nic
ratunku, — nie odwrócić się, i nie powinniśmy dobiegać! —
Czesz to jest jednak obywateli, który wam obietnicę
przedstawia: zbieracie nowe sily, na przeciwnie
bojardowym prokiem, reszty onego —

W jutrze inne katusze, ktorom nieletoscimy, przypadk
trapi, ród ludzki. — Wiedziecie te smutna gromade ludzi,
nie smiga cycho sie z miejsc smych, poruszy? gruba poro-
ka, zabrania waszkiego przystepu, sieriatte, do stes knia-
nej bez niego ich ziemie. — Obocze wzy na te druga grup-
je, sapa ciękacemi i rozogonieniami okryta, wrodami,
na tych istnych jebie, miazgach, sie w miazgach
bole! — Nie daleko, oto stoi imia, ktorij skamieniate
skierzy, jak jebie, kamienizace sie w puchelne waki, blis-
kiem wyglataniem goria. Tym rade, poruszy i nozdrza
zakrada sie do morza, tamtych macierzy, nie spier-
nie, losciwie, przerwajac, do samego serca. Dobrac sie
usiluje, owij wstyd, zapewne wibrania, objawie, swego
maszcie, scia, ale z poruszen jej, domyslicie sie, jej przy-
bytek, rzyca, stare sama okropna, zaryna, trawia, cho-
rota. — Spojrzcie, onomu jebie, morze, na owe groma-

de

de, która składała niedużych podobnijsi do porzucen
najobmiększych, niż do kuli, jedni przed drugimi
raty kaja oraz i ony: Gata ich opuchła i rozstłomione
strawliwa rostała Elephantis! Już przy nich obary
cie i drugie onym podobnych, mierzających się i rozpa-
dających w setki niedużych, wroga trądu kłęba do-
tkniętych! — Tamci ukarujący się opodal, są to nieświe-
śliwi od wiaćtych, porzopani bestyi, ukazani w
bezkutecznych jękach i nieświadomości łowu który ich
ma spotkać, śmiertelnej maligny, oby przynajmniej
tylko samego zmniejszenia przyniesi mającej! — Wreszcie
oddaleni od nich, widzieli szóstym jadowitego gada po-
kaszanych biedaków, za mienich chwyt, jesti rostała bez
ratunku, już po nich już ich nie było. — Postępie da-
lej, bliżej się jessze, i przypatrzeni pełnie tym droższym
albo rany, wrogąjącem się trupem! Chcieli wiedzieć co by to był
za rodzaj mierzających? Przecież! mamie przypomnieć?...
Są to nieślone ofiary takimi stras Eropę, stras moralności, pom-
sta natury, za mieninną brew, adnego światła mierzani-
ców: ale razem, są to dobrowolne ofiary własnej rozpusty
i nieporozumienia życia. — Patrzcie jak wrybkiem łodem
sierzy się między ziemni boscena, naraza, jak magła się
dolegać w wody na oboje, a pokolenia na pokolenie
gdy

spytana, majac wyjscie, ze do samych przedziw i wzro-
stek jego tytko dopadnie. — Gwaltham przy bawilimym
normicany wielkiem nie strach sie takie schodliwie; i ani po-
dej ani kucelniej nie ogarnia i nie trawi takno, jakbych
istot, ktore sie jego nawijsze splamieniom. — Teraz mi
uczucie, jennym wzay drobneje i inne indolent teraz
jennym oblicza swaze na ony mopolizacyj zgraje w tem-
nie jakby i latajacych ku, rodzie kadi. Co to oznacz
to nadrozyczajne promienicy mimi panneren; te pro-
razliwie o samo mebo obijajace w mopolizacyj wzastki
wslania? Tu zjawi odpyska gwaltham od siebie psta-
row dzyca; onduie dzyca wydzierajacy sie do dzykoscia
z tona swyba matke i wickajacy od nich najdalij; kocha-
nie do zapobiegawcia wyprzysoga sie celu, ulubionego
swyba serca; kady w kazdym, wzyska is bysto just
extorickim; podobny sobie istocie nieprzysciela i zgrate
prowe; jennym drugiego znai nie chie, jennym drugiemu
za samo pabliczenie i mmeri kadai pdaie sie byj gotowe! —
Wacisz by to ta patosma uona ten optakany roz-
brok i poruczenie najstodczych podgrzok miedzy ludkami,
oznacza? Justo straszliwy rozbrj ktory dzyca morowa
czyni. — Styrzycisz jak ten caty tlam nieprzysciela
jennym rodziu nadrozzy psteronemi wzastkami prze-
kli.

4
Kłina młotem matkę rodzącego świńskiego a z nią razem
godzinę w której stała się jego powrota przynajmniej
jako bluznierkie przeciwko samemu, najwidoczniej opatrzon-
ści tu i owdzie w kapeluszach wypisane, uszy nasze
naraz narzuć! Wtedy tam pomotała na głowie na te nie-
stykane da was widoki. — obrydliwie młotowym, nie-
stwierdzone, gardłem idąc się chcieć z was wypnieć: —

Na dygoczących przed wami nogach, ludu mam strach i obro-
pność da się utrzymać: — Chwała chacie? nie! Skaj-
cie! nie ten jest Duch i łomce powstania naszego —!

O Świąta matko Chirargu, tu jest miejsce porwania
się doskonale na twoją wartość! Ta na tym miejscu
nagdy belu i zapamiętania kładę tu jaśniejsze porwanie
się, idź przede cię przeciwko atakom przypadku broń-
na jest natura niecierpka, i że sama się to imię po-
wiedzieć! Najwyższa opalność, przez cię usprawie-
dłonia, może swe rządy, przed awyma, me kłami poza
otomionego, a w kapeluszach zapomnianego ścisk
rozumu Ducha naszego atomika. Środki kłó, rozpatru-
ję się w tych skubanych pomocach ucieczki
atomizacji i w nich mierzonych; w tych, nieustannych
nad ciętami i napaściami przypadku odnowionych, kuy-
człotach, ludzki mowę kłó, mierzając to wszystko,
nie

nie uwierzył, ponieważ dworski powrótł Dobrego i Słępy.
Ty w takim razie, tym pierwszonym leptym Bóstwem,
a ślepy traf, zawiesz, ostomim.

Tak jest także młde uniońskie! Nasiona która
przedsięwzięcie, jedyną jest proste pewnego ra-
tunku ulgi; powieki, niezręcznego eksperymentu;
ona sama jest najpiękniejszą Ocaliła wielkiej części
narodu ludzkiego; a gdzie, po nado radko się dzieje
głównie mówię jej skutku pomysłnego w całej sprawie, nie
słota skutku; piastuje najmniejszą Ducha, na łonie
nadziei, i spokojności, i oddaje go do rąk swojego stwor-
cy, mierzającego rozprawę, i Chłomiędzy. — Patrzę
na te niedone a niełatwe prawie i tego form ofiary, kto
reklam dopiero wystawiam, rozumie. Wci kapłani nie
juz aginety, ze spotępowo ludzka nigdy ich nie odrzeka?
Myślimy się młde bracia! — Umiejętni, pilni i ludzkość
pozwoleni chirurgowie, wszystkich prawie naszym ra-
tunkiem i zjawiać mogą, wszystkich powołania, spo-
tępowo, Tamże, Głównie. —

Tętar może kto pomógł nam, choć zapytania się
mnie: Cóż jest pełny, umiędlony i ludzkość poświę-
cony chirurg? Upnięzamu a krowie" sprawi edług i in-
miewale słowach być się sławat. Ten dobitadnie opyt-
Lanie

opisanie mego. — Chirurg wiec taki o jakim tutaj mo-
wiemy, jestto cztowiek rozsądkiem wyprawy nad po-
lite gminu prusady; myślenie ponurkami i serca swo-
jogo umiejacy władać; nie mrupeklich podobnyho sobie,
siebie samego widzący; nie rachujący ani trudów ani tra-
dycji; liczący tylko dzień życia mego sursztwa, lurbę
podirigimionych, z tora boleści prusz siebie Bliźnich.
Podiruje on losem nauki prusz naturę ubi lym, prusz
szlakie osmieconym; przystępuje do nieusuśtinego, któ-
remu miene swa pomoc, z wciśnionym prusz liboie
sercem, ale oraz z wypragorzonem prusz wyjściu jerru
wzgląd powierzenia go, czołem: boleje z nim razem ale
go nie kasnuca, leka ^{się} jego życie, ale ani sam nie roz-
praca, ani jego bynajmniej nie tworzy. Pierw mierzawo-
dnosiu swy szlaki, lurb pecten razem szromosiu, bory-
dai się szarlatańskim rucaniem strachów i twięk-
szaniem niebezprzeronistw dla szednania sobie na
chwilę podirwienia w niewiadomych. Z jaka gorliwością
szaczyna szielo ludzkosia, szlakka sama szproceda go
do ostatniego konica. Ani się znieśca, ani juna-
pi nad widokiem który cztj mowy durzy, i nad spra-
wa, która cztj przytomności rozumu wymaga, ani
szamiast pomocy, szguby szaczj nie szprzeczyla sie-

Dnem

dnem. Znakowanie domysłu się kare albo niecierpli-
wostki, albo pływającego o zdaniach swojej rozumienia: niecierpli-
wość może być dłużej pilnym i uważnym w działaniu,
mało troszczącym jego serce; później, mała może być
tęż w staraniu i robocie niedbałym i chybnym, upi-
jając się niemiłą swoją kresnością i miemyłnością.

Natoż na tem. Te Ktośmy dopiero przebiegli przy-
mioty Chirurga, są i muszą być przymiotami każdego
przez oświecenie wypolerowanego człowieka. Ten chi-
rurg powinien być jaszcz, wyprzedzającym nad siebie samego,
powinien być bogatym. — Nie dla niego obryzki-
wego być nie powinno, i gdyby tego wyścigata potrze-
ba, ma być gotowym przynieść krew własną za przepła-
dem Ewangelicznego Samarytana — nieporozumiającą
się wac kropiate rany, w niedostatkach innego spo-
sobu dania niedostatecznego ratunku. — Nie powinno
go podobnie żadne proste zastanawianie niebez-
pieczeństwo, tylko same niebezpieczeństwo bliźniego;
A jeżeli nie znalazłby w sobie tej mistyphanej miłości
ludzkiego rodzaju jakiej Smerzym i przedmowa wrota
wielkopomna ofiara francuski bogaty, lekarz zutahl
w Egypcie, doświadczył, że huriana dwaga na-
staniej osobie, sposobu wygładzenia ziemi mroźnej

6
zarazy: nie ma się przy najmniej dać odtrącić ani gra-
dowi kuli na placu krwawego boju; ani mierowi ani sta-
wyłpienia zaciśniętego w obropnej ciemności i upiornego
jakaś austeralska ziemi: i w pośród wszystkich pro-
stachów rozbojniczy śmiemy otwarowany pomocami swymi sta-
ki; z tym poświęceniem się. Z tą kimś kinną i z tą osar-
rudością, stawac' powinnem, jako gdyby się znalazł w wy-
staniu najproszol. Lecz w nadziei omdkniętych bieda-
ków. Zgoda w duchu religii, w duchu ustaw przyrodo-
nia, w duchu prawdziwej chwały, w umiarkowaniu kapet-
nem przydatnia swojego, ten jest doskonałym chirurgiem
i warty tego Imienia w którego przy potrzebnem świe-
śle nauki, bliźni jedynym, bliźni pierwszym, i naj-
ras' albo nie jest żadnym, albo przy najmniej osta-
dnim jest jego idem.

Przez więc od tej szkoty swego naturku, od tego ście-
tego, bractwa miłości bliźniaczej - przez swy wysocy!
który albo nie chcecie, albo nie możecie wyjść się
nad sferę prozopolitego zstoiszka! Przez ślą, miernu-
te i porty egoisty, którzy nie na języki niedranych,
ale na sam tylko brzyk krwawu wry otwarte
mie' stanowicie! - Nie parcie się tu rośnię przy-
stępo

skrywać i wy bojaźliwie skryć dusze, i wy z hamien-
nemi sercami junałki! gawiedź, j. ii tego wyzawa u-
krytej gawiedzi taka że hanbiłaby tak jak jaś han-
biła nieraz skazane powołanie chirurga, Ca i sa-
ma nawet umiejętności chirurga najiniej omylna
po prawdziach swoich mianach, or pomyślenie
najwzrostniejsza i najpotrzebniejsza potrzeba je doce-
snej życia ludzkiego pielgrzymie. — Pamiętajcie o tem
mili uczniowie nieustannie, że jako chwata naszej
nauki, w jej niedocznej użyteczności ma pora lek, tak
wzrost, skazanie chirurga albo prozasta go obry-
wa, od sporobienia się w te pomyślny. Ktoś wam
w skryptym przetrzytem rysunku, lub od kłuwania
mia i kłuwania omył nieustannie pochodzi.

Kiedy pręto już wola najwzrostniejszego Króla, w nie-
dostatkach sportobniejszego jaskiego pręta wielko i wstę nau-
czyła, pręta mnie jaskie do przemówienia wam
w nauce chirurga i Saluki potężniejszej; wypadła dla mnie
i dla was potrzeba, po przetrzyeniu ogólnym, a do po-
wołania naszego stornym uwaga, Dac wam k-
raro króciokny ryłta potężnym malery, majzujk
byj w tej szkole, i w legorowym pręta, tłum-
erowym

czonych. — Wzajemny więc na paradyz Dzieło elemen-
tarne anatomiego wchodzie urozynym Jelenka,
obymie wpiernowrej cześci anatomia czyfi nauke, sturegoś
na skrugólna budowy ciała ludzkiego, i w siećmnia
potrziatach onejże, to jest Osteologii, Syndermologii,
Angiologii, Splanchmologii, Neurologii tudzież Ade-
nologii, nauke przykła • statych czynnach ciała obcego —
Dzyna cześć składać będzie Hydrologia, w której
moż byććm wieści o sokach i humorach płynących cia-
ła. — Trzyna cześć, która będzie Eryptologia, wieś-
dami nas o strzaniach i siłach ciała oryginalnych. —
w Czwartej cześci to jest Patologii mómie się będzie o pto-
anawaniu Chorób — Piąta klasa to jest Pharmacolo-
gia pda wiadomości leków, lekarstw — Szósta klasa
wzajem będzie o Patodiach czyfi opatrach. Siódma
nauka Instrumentaria, o narzędziach czyfi inśtru-
mentach chirurgicznych potrzebne obymie wiadomości
i przepisy —
Po odługu było poprzedzających jako uwarunkowa-
nych nauk. Nauka chirurgii praktycznej rozpo-
wieda doświadczeniom i przez siebie przeciagu szkolnego cha-
ku nieprzerwanie będzie dawana.

Na dnia zaś pierwszym Maja postępowanie i dłu-
ta przerwano go. Płaska prędkość do dawania
nauki potrafić i te w przyszłości aby wają go
złota, w całej jej rozciągłości na dzień 15 i lipca
ulicami.

Tych wszystkich wymienionych dwierszaj nauki na-
szej, koniecznie między sobą, tak jest ścisły i nie roz-
wany, iż opowiadanie się w dokładnym objęciu i ku-
petnem poznaniu jakiegokolwiek z nich, radniej
datować urzędując nie obierając korupcji, i bez
przemyśleń, które przedziwne mogą być, i praca
nadawaniem straconemu byłaby. —

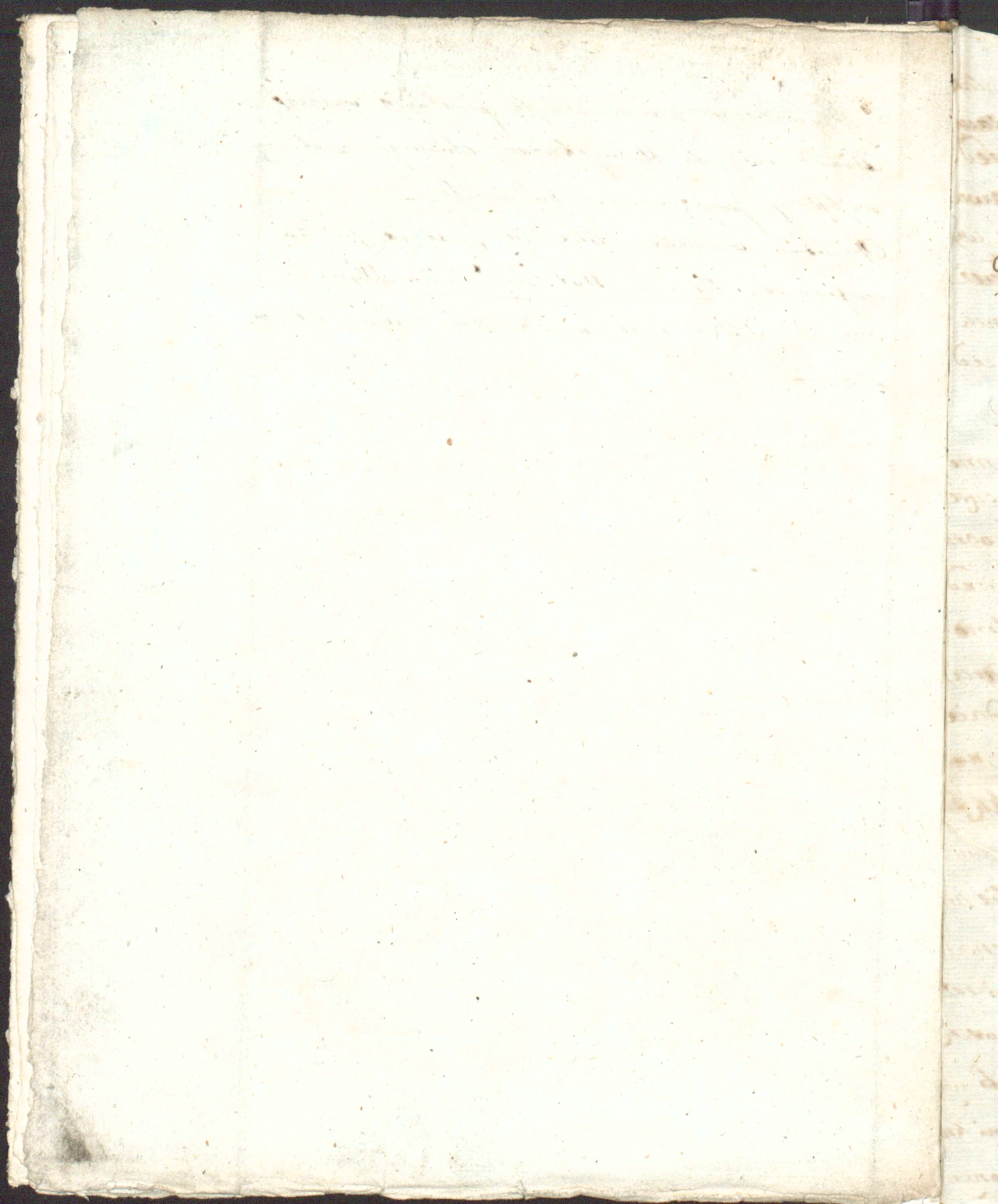
Uważając się przede wszystkim w naszym pań-
stwie, starając się ogólniejszą część ludu przagnąć
się, porównać dobra i dostrzec sobie, a dopetnia-
jąc nieprawa, wanie i przystąpieniem do wzięcia, i ba-
wionym zamiarom najjaśniejszego monarchy, w pie-
rwszego straconie przystąpienie nauki, i korupcji-
cie i poświęcenie jego ojczystej i szlachetnej
swej przystąpienie. — A gdy w tym straconym
kawałku, idąc się już do kamionowego prae wa-
szyć, aby, pomniejszyć, aby zdania ogólnie monar-

Przysięga

8
Wymyślić, przez naturalne powstanie waznego
sprawowanie do umiejętności chirurgji z strony
najlepiej przystosowane być mogło. —

Opinionem commenta debet Dies, natura, iudicia
confirmat. Cic. de Nat. Deor. l. 2. Wymyślić

Opinię przetrwać czas; myślowi zaś natury udzielić
długo. —

Mowa do Ułanów

między przy zaspieku Lekcyi Chirurgii i Setulei
Potomierzy.

9

Kiedy mnie mili Ułanowie widzieli dnia dzisiejszego, zasiada-
jącego znowu tę katedrę, od kilku lat przez zastępcę mojego
sprawowaną, i kiedy razem patrzyli na tę siedzącą głową,
na całą postać Nauczyciela waszego, sznarmuśnika, sił pra-
wie nieudulności, nie tak, laty i tak długimi pracami wyzer-
panych, nie trawili się bynajmniej zaprzędkim przewidy-
wanemu małego i nieodpowiadającego usiłności waszej
pożytku. Jak bowiem w młodym wieku szperności i zuro-
tności, wynadgradowo w potrzebie niedostatku sił ciała, tak
w szperności wprawa, doświadczenie, gorliwość bez zapatu,
dadać umysłowi dzielności i oszukanie, sama, że tak powiem,
flakier, wydzierając gwałtem spoczynkowi ciało niecały-
kcie bydlę gnusny. — Da to Bóg! że prace moje które na-
nowo, i z Woli Najwyższego Rozumu, i z szczerego upragnie-
nia staną się uszere przez nie występnym i toż i spo-
tęczności przed sobą; usprawiedliwia i sprawdzi, na mnie
samym to com dopiero w ogólnym porównaniu przysto-
— Da to Bóg! że uszere oczy moje z pomiędzy was widzieć
będą, tak i tak wprzód widziaty z prawdziwą rozkoszą, sta-
nowytek Ułanów moich, iednytek publiczne zasiadających
katedry; drugich, i cierpiącego ceteroceteritwa Dobro, i kła-
ty tej stawy, iuz to przytadna ludzkosia; chwalebna
pilnością i gotowości na usługi swych Bliznich; iuz to u-
miejtnie i z chwałą spracodliwie zastarona, praktykowa-
na Setula, pomnających miuotannie.

Alle

Ala, kiedy o sobie tak podchlebne, i o was mili Usmawie, tak
przyjemne poważano się tworzyć nadzieję, nie powinieniem zacię-
gać zastony na ważność Celu, do którego bieg rozpoczynacie przed-
sięwzięcie; a razem na trudzą, obżerności nie macie zawa-
dami gorzejszej mety, która, wam tu dopięciu onego dożył wy-
pada. — Celem waszym jest Nauka Chirurgii: — patrzcie
jakie go otaczają powaby, jakie zaszczyty! a dla poznania
się na nim ile będzie mieć najlepszego wczuć z uwagą, przed
oczy obraz, który wam tu stałym przedtem wyrazi: —

Stawcie się wraz z nim, na jakiej niezmiernej ziemi mu-
strzeni: Oto z jednej strony wybrano przez igraszkę Losu część
Człowieczeństwa Druga i potworzona, właśnie jak przy pogrze-
bie Juidanńskiego ^{Głównego} Tyra, stawa zgromadzona razem przed
waszemi oczyma: z drugą, okrutny Przypadek, uzbroi-
ony i naszczepiony tysiącami narzędziami uduślenia i śmierci,
choynte, wybranych niewszęśliwych swoich ofiarom rozdać
kalectwa. — Patrzcie teraz, jakie w tym zgromadzonym
z całego Ziemi okrygu tłumie nędzy i bólesci, jedni wloką za
sobą pogruhotane w traski ręk i nóg kości! Drudzy, wy-
dierające się z nich przez rozdarte boki, wypychają w siebie na-
zad spowodowanymi ^{złota} rękami, trzewie! tamci usiłują daremnie
przeszywać ich na wyłot wyrwać z siebie żelaza! owo roz-
szarpanemu rozlicznie w szelki ciała prośno ulgę przynosić
przerazającymi powietrzesz napętniając ichami! u innych wy-
tamane gwałtownie do niedłha Duszy zapory, potokami krwi
płynące, stoją otworem dla niej do opuszczenia znieważonej
swojej, ze tak rzekł, Stolicy! — Styrzacie głosy tych nędra-
rów, które wśród okrutnych cierpień swoich do was zanosią;
Wzruszyć jednostajnie zebrać u was przypieśnienia śmierci; usły-
szy wetają o skrocie, dokonywających ich nadto zwolna męczarni-
wzruszy, iako

wszysty, jako iedyny Tashi, jako iedynego dowodu miłosierdzia
wzywając dobroczynnego z rąk waszych doboju!

Leś. ed. wrócić mi! Uważajcie się wasze na moment od tego
krwie placu, od tego bolesnego widowiska, które nadaremnie roz-
dziera serca wasze. — Nie umiecie tam nieść ratunku; — nie
odwalcie się, i niepowinnicie dobieć! — Czekajcie to jest co-
dnaj. Dopiero Obrat który wam obiecał przedstawić:
zbieracie nowe siły na przebiegnięcie bractwem wrokiem
reszty onego.

wreszcie onego.
 Jak ienne mne naturze, kteremi wielitościow przypadek
 trapi Rod Ludzki. — Widsieli tę smutną gromadę ludzi, nie
 smiejących się z mięsi swych poruszyć? gruba powłoka za-
 brania wszelkiego przystępu światła, do stęsknioney bez niego
 ich zreenicy. — Obrócić oczy na tę drugą kugę, ropą ciekącą
 mi i rozognionemi okrytą urzędami, na tych istnych Jobow
 miotających się w nieposmym bólu! — Tu daleko oto stoi in-
 na, której skamieniałe Skirry, nie uie zamienić się w
 piękne raki, bliskim wygładzeniu grożą! Tę Raka prze-
 oczy i nordera zakrada się do morzu; tamtę macierzynie
 piersi wielitościowie pieraię, do samego serca dobieć się unitui;
 owę wstyd zapewne wzbrania, obawie swego nieszczęścia; a
 ale z poruszeń jej domyślić się, iż przypadek życia tej sa-
 mas okropnie zaczyna trawie choroba. — Spoyrzuycie znou
 ieli murecie na owę gromadę, która składa się niedmicy po-
 dobniejsi do potwar nagobmierzających niż do ludzi; idni
 przed drugimi zatykają nosy i oczy: ciata ich opuchte i roz-
 ślimakone straszliwa rostaia Elephantis! Tuż przy nich
 obaicycie i drugich podobnych im, myczących się i rozpadaia
 żył w setuki nędzy, sroga trąda kłosa dotkniętych! —
 Jamie uharuię się opodał, są to nieopowiadani ed wsiechtych po-
 szarpani bertyy; ciekają oni w bezskutecznych iskach i nie-
 wiadomości, co ma spotkać, śmiertelney maligny,
 oby przy-

oby przynajmniej im tylko samym zmierzanie przyniesi ma-
ięcy! - to niechaj oddalenia od nich, widzieć system ułdowi-
tego gadu pokazanych budaków, za niewiele chwil, jeśli so-
stana bez raturku, iu po nich iu ich nie będzie! - Postę-
cie dalej, zbliżcie się iusze, i przypatrzcie pilnie tym choda-
cym albo raczej crotgajcym się trupom! Chcecie wiedzieć
co to był za rodzaj nieszczęśliwych? Przeką! mamie wy-
mówie?... Są to nędzne ofiary takomituwa Europejskiej Mo-
carstwa; pomita natury za niewinna krew nowego świata
mieszkańców: ale rzec, są to dobrowolne ofiary własnej
rozwagi i niepowściągliwego zycia. - Patrzcie iah szybkie
lotem szczyt się miedzy niemi bieżąca zaraza, iah nagle i do-
tykliwie do osoby na osobę, z pokolenia na pokolenie przysu-
wając, zepsuła aż do samych źródeł zycia wszystko czego tył.
ko dopadnie. - Zwartowny pożar burliwy rozniecający wi-
chrem nie szczyt się tak szkodliwie; i ani prędzej ani za-
później nie ogarnia i nie trawi tatus-palnych Istot, kto-
re się jego nawiadają ptemieniom. - Teraz miłi Uerniowu,
pominęwszy drobniejsze inne widoki, teraz pilną obrocie u-
wagę na ową niepołączoną zgraję w trwodzie iahcijskich latających
tu nadzie ludzi. Co to oznacza to nadzwyczajne pomiędzy
nimi zamieszanie; te przeraźliwe o samo niebo obciążenie się
wrosnąć i góry i wolać. Tu Gycie odpycha gwałtem od siebie własne dzie-
ci; odrzuca dłoń wydruciając się z draboscią z łona swych ma-
tek i uciekają od nich naopale; Kochanki z zapalczewością
wypryskiują się i ~~inaczej~~ celu utubionego swego serca
każdy w każdym, wszystko co tyłto iert ciotwiciem w po-
dobnej sobie istocie nieprzejawia i zgubę widzi; iedno dru-
giego znać nie chce, iedno drugiemu za samo zbliżenie
smierci zadać zdaje się być gotowe! - Wucie wy co to ta
zatosne scena ten optakany rozbrat i rozzerwane najstod-
szych

11
wyższemu między ludźmi wystawianego, oznaczają. Jest to
straszliwy rozboj który Dżuma morowa czyni. — Stypizacji
tak ten cały tłum nieprzebiegłych roznego rodzaju niedźwiedzi
potężnymi umysłami przebiegłymi młotem młotki Redzaju
ludziwego, a z nią razem górną, w której stała się jego pod-
cia przegrana! tak bliźniemskie przeciwko samej najwyż-
szej opatrności tu widzieć zapalczliwość wyzioną, nie-
uszy wasze razi, zranity! — którzy wam powstają na gło-
wie na te niestępane dla was widoki: — obrzydliwoci, nie-
których, wstrętności wasze, gwałtem zdaje się chceć z was
wyprzeć: — na dygoczących pod wami nogach ledwo wam
strach i okropność da się utrzymać: — Muchai chcieć?
Nie! stojcie! tu ten jest duch i koniec Powstania
waszego.

O Święta Nauko Chirurgii, tu jest mój pomysł się
doskonale na twój warunek! Tu na tym przestworze nędzy
bolesci i zapamiętania każdy to ciśnieć poznaje moje; iż
przez ciebie przeciw złośliwym przypadkom bronione jest nie-
winna natura, i że sama / iż to smutne powidzenie / Najwyższą
opatrności, przez ciebie usprawiedliwione mądrze swe Prądy, przed
oczym, mykami Losu orzniętego, a w zapalczowości zapo-
minającego się i od rozumu odchodzić. Cierwiche. Ledwo by
kto, rozpatrując się w twych skutecznym pomocy ciału
czemu Czatowienstwu niekorzystnym, w twych niestannym
nad ciosami i napasciami Przypadku dnożonych zwyczaj-
stwach; ledwo by mówił kto, uważając to w swym, nie
wierzącym znowu w dwójty rozróżek Dobrego i Złego.
— Ty w takim razie, tym pierwszym byśabyś Bostwem,
a ślepy traf, zawsze ostatnim.

Tak jest zaiste miłośnik! Nauko która przed-
bierze, ciedynym jest zrodzon pewnego ratunku, ulgi i po-
ciężki

ciechy nieszczęśliwego Oskarżenięstwa; ona sama jest magpiem
wszyscy ocalenięta, wulthuy całej narodu ludzkiego; a gdzie,
jeo nadto wadko się dzieje / a gdzie ^{murowi} tej sztuki pomysłnego
~~zwykłego~~ ^{w liście sprawie} nie zdola skutku; piastuje mynajmniey ducha
na tonie nadziei i spokojności; i oddaje go do ręki swiego
Stworcy, niekierowanego rozprawy i bluznierstwy. — Pa.
trząże na te nędzne ~~aktione~~ ^{aktione} ~~nieszczęśliwe~~ ^{nieszczęśliwe} prawie tego do-
su ofiary które wam dopiero wystawitem, rozumieliscie
zapewne że nie zginięły; że ^{potencja} ^{potencja} ludzka nigdy ich
nieodzyska? myślicie się mili Bracia! — Umiejętni,
pilni i Ludzkości poświęceni Chirurgowie, wyręchtui
prawie wczesnym ratunkiem życie ocalić mogą; roz-
stuić powrocy, Spotecności, Familii, Ojczyzny. —

Teraz może ma kto pomiędzy wami chęć zapytania
mnie: Co to jest pilny, umiejętny i Ludzkości poświęcony
Chirurg? Uprowadźcie lichaworę ^{spawiedliwego} ^{spawiedliwego}, i w nie-
wielu stowach gdy się starać dać dobitadnie opisanie onego.
— Chirurg więc taki o całym ta mowieny; jest to esto-
wiek rozogdkiem wyższy nad pospolite gminu przesądę;
mężnie poruszczeniami serca swego umięjęcy wstadać; we
wyręchtui podobnyet sobie, siebie samego widzący; nie ra-
chuięcy ani trudności ani trudności, liczący tyłko Dnie
życia swego szerszliwe, licząc podawignionym z toia bo-
lesci przez siebie Bliźniem. — Postępuje on torem Nauki
przez naturę ubitym, przez sztukę oświeconym; przy-
stępuje do nieszczęśliwego, któremu niewie swą pomoc,
z seismionym przez litość serca, ale oraz z wypogo-
dionym, przez wyrosz ierusew ^{względ} ^{względ} pocieszenia go, co-
tem; boleć z nim razem ale go nie ^{zasmuca} ^{zasmuca}, lęka się o jego
życie, ale ani sam ^{nierozpacz} ^{nierozpacz}, ani jego ^{bynajmniey} ^{bynajmniey} nie
trwogę.

trwamy. Pewien niezawodności swej tytuł, lecz pełen raze-
skromności, brzędzi się szarlataniskim rucaniem strachom
i zwiejszaniem niebezpieczeństwa dla zjedzenia sobie na chas-
tę podziwiania i niewiadomych. — Z taką gorliwością rzezy
na dzieło ludzkości, i takę samą doprowadza go do osta-
tniego końca. Ani się mieści, ani junakuie nad widokiem
której całej mojej duszy, i nad sprawą, która całej przy-
tomności rozumu wymaga; ażeby samiaś pomocy, zguby
rzezy nie przypieczyła bliźniemu — Junakowanie domy-
stać się karc albo nieczułości, albo zbytniego o szatności
swey rozumienia. nieczuły nie może być dośi pilnym
i uważnym w działaniu, mało korespondującego ser-
ce; proziny znówu, może być łatwie w staraniu i ro-
bocie nadbatym i chybnym, upiśając się mniemaniem swo-
im szepcenością i niemyślnością.

Mato na tem: Je ktorosmy dopiero przebiegli, przynio-
ty Chirurg, i z i musze być przyniołami kładęgo prze-
oswieceni wywołowanego szowale. Lecz Płisur
szowalego xoty moze być gozdnym szowale, szowale szowale
tytko powinien być ierze, wyiszym nad siebie samego,
powinien być Bohaterem. — Nic dla niego obrydlwego
być niepowinno; i gdyby tego wyciągata potrzeba, mo-
być gotowy poypdi bez wstępu za przytaden. Cwa
gelicznego Samarytan, niewodnygającego się szai
zropiate rany, w niedostatku innego sposobu dania na-
odroczonego ratunku. — Niepowinno go podobnie za-
ono osobiste zastanawiać niebezpieczeństw, tytko sa-
me niebezpieczeństwo Bliźniego; — a iereli nie znalart-
by w sobie tej niesztykanej miłości ludzkiego Redraja
iakiy swierym i przewidnym wzorem a razem widopo-
mną ofiarą

moją ofiarą. Stał się Francuski Bohater, Lohans Mohl
w Egipcie, doświadczając z heroizmem odwaga na wła-
snej osobie, sposobu wygładzenia ziemi morawey za-
rasy: nie ma się przynagmniać dać odstraszają ani
gradowi kul na placu krwawego boju; ani miewać
Anjela występującego zaciśniętego w okropney cicho-
ści trupem: czyż i tak, nieszczęśliwą, Ziemi: i w posród
wszystkich postrachów rozbojczych diamentów obwarowa-
ny pomocami swej setki; z tym posuwaniem się
z tą zimną krewią i z tą orac ciutostką stawiać powinien;
i tak gdyby się znajdował w szpitalu najpospolitszym
kalutwen dotkniętych biedaków. — Zgoda w Duchu
Religii, w Duchu ustaw Przynależności, w Duchu pra-
widiwej chwały, w znaczeniu szpetnym. Powołania
swojego, ten jest doskonałym Chirurgiem: i wartym
tego Imienia u którego przy potrzebnym świetle Ma-
łki, Bliźni uduchow, Bliźni piewnych, zysk zaś al-
bo nie jest żadnym, albo przynagmniać ostatnim jest
jego celem.

Przez więc od tej Słoty pewnego ratunku, od tego
Świętego Działu Mitosii Bliźni, przez wywzyscy!
który albo nie chcecie, albo nie możecie wybieć się nad
serce pospolitego ciowaka! Przez stąd niecrute i po-
ste egoisty, którzy nie na ichi rękach, ale na san-
tylko bych kruszu uszy otwarte mieć stanowią!
— Nie walcie się tu równie przystępować i wy bicia!
we zbyt duze; i wy z kamiennymi sercami junaki!
— Gawiedź pier tego wyprawy użyc; gawiedź takich schan-
bitaby tak

13

bitaby tak iak iuz hanbilsa nieroz. stanowne Powotanie
Chirurgu; ba i samy nawet umietyosci Chirurgii ^{naymniey}
omylna, w prawidach swiech nierawna, w przystoso-
waniu nayuzyteczniejsza i naypowzeblniej potrzebna
w dociesney zycia ludzkiego pielgrzymie. — Pamie-
tacie o tem mili Umiowicie nieustannie, ze iak chwa-
ta naszey nauki w icy widoczney uzytecznosci ma
poczetek; tak wzrost i szacunek Chirurgu, albo po-
goda ktora go okrywa, od sposobu iacy w te przy-
mioty ktore wani w szarym pretorzonym rysunku,
lub w lecewarzeniu i zaniechaniu onych nieuchronnie
pochodzi —

Kiedy przeto iuz wolno naywyzszego Rządu w niedo-
statku sposobniejszego iakiego przez wiek i sily nau-
czyelic, przynajaz mnie usure do prowadzienia wam
w nauce Chirurgii i Setuli potorniczy; wypadu dla
mnie i dla was potrzeba, po pretorzonych ogulnych
a do Powotania waszego stosownych uwagach; dai
wam teraz krocuchny wyklad porzadku materyy
miejacych byci w tej Szkole, i w tego-rocznym pre-
cizju, tlomaczonych. — Wziawszy wiec za zasady Dwie
to Elementarne znalomitego w swiecie uzonym Plen-
ta, obejmie w pierwszej Cześci Anatomia cybi na-
ukę szeregubną budowy Ciata Ludzkiego, i w siedmiu
podziatach oney, to iest Osteologii, — Syndesmologii
— myologii — Angiologii — Splanchnologii — neurolo-
gii tudziez Adenologii, naukę wyklad o statych cze-
ściach ciata obejmie. — Druga Cześć składać będzie
Hydrologia

Hydrologia w której rzecz byźcie mieli o Sebach i Hy-
monach pływających ciata. — Trucia Cygi którą byźcie
Fizyologii, wiadomości nad o Drucianach i Sitach Cu-
ta ożywionego. — w Czwartej części to jest Pathologii
mowie się byźcie o Pomocach Chorob. — Pięta to jest
Pharmacologia podaw wiadomości Lechów i Leharstw. —
Sie Ota użycy byźcie o Bandażach czyli opaskach. Sie
dma na końcu Instrumentaria, o narzędziach czy-
li Instrumentach Chirurgicznych potrzebnych obcy-
nie wiadomości i przepisy.

Po odbyciu tych poprzedzających także usposo-
biających Nauk Nauk Chirurgii Praktycznej ro-
zpręta sortanie i przez resorty przeizgu Sekolnego
czasu naprzynawanie byźcie dawano.

Na dniu zaś ponowog maja Przechy Potomnie
przedług ułtadu i duela przemierzonego Wp plen has
przeizgu do dawania Nauki Potomnie; i to w
przeizgu odbywające godzinach, w całej cey roz-
ciągłości na dzien piętnasty Lipca roku tego. —

Tych użytkich wymienionych dopiero czasy na
ulki naszej związek między sobą tak jest ściśle i nie
rozzerwany, iż opuszczenie sę do dotychczas obyczaj
i użytkich porządku użytkich z nauki; zadney
dalej terazem sę nie obacznie korzyści; i bez prze-
sady smiele powiedzieć możę że czas i praca nadare-
mnie stracone by zostaty.

Wdajcie się prosto mieli uśmiowie do zawod przed-
wami otwarty z gorliwością godną ludzi magnęcych
się poswycie ty

14
się poświęcić dobru podobnym sobie; a dopietniac się niepra-
cowanym przyłtadaniem się waszym, zbawionym za-
miarom najjasniejszego Monarchy, wspierającego chwa-
leśnie pożyteczne Nauki, potępiającego i pocieszającego
Jego Ojcowskie o szczęście Ludu swego pieczętowanie.
— a gdy w tym chwalebny zawód, zdążyć iść
do zamierzonego przez waszych celu, pomniacie, aby
zdanie ogólne mowy Rymskiego, przez należyte po-
wotanie waszego sprawowanie do Umiejętności
Chirurgii z strony najlepszej przystosowane być
mogło. — *Opinionum Commenta delect dies, Natura
Judicia confirmat. Qi. de Nat. Dec. L. Q. Urymy
Ity Opinij zagłada eras; wyroli zaś Natury
utwierdza.*

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to fading and mirroring.]

